

Norges største mediekonsern

Hvilke medieselskaper er Norges største, målt etter omsetning Norge? Hvilke medier eier de, og hvem er de selv eid av? Hvordan ble de ulike selskapene etablert, og hvilken historie har de? Dette er noe av det du får svar på i dette nyhetsbrevet.

Du finner omtaler av flere mediekonsern på www.medienorge.uib.no/fakta.

Mediekonsern fordelt på type virksomhet i Norge 2012

	Schibsted	Egmont	TV 2 Gruppen	Telenor	Amedia	NRK	Bonnier	MTG	Get	Gylden- dal	Polaris Media
Papiraviser	X			(X)	X						X
Nyheter på nett	X	X	X	x(X)	X	X					X
TV-kanaler		X	X	(X)	x	X	X	X			x
TV/film- produksjon		X	x	(x)	x	X	x	X			x
TV- distribusjon		(X)	(X)	X		(X)		X	X		
Nett- TV/video- strømming	x	X	X	x	x	X		X			x
Radio				(x)	x	X		X			x
Magasin/ ukepresse	x	X		(x)	x		X				
Bøker	X	X					X			X	
Kinodrift		X					(X)				
Film- distribusjon		X					X				
Musikk- strømming	x										

Merk: X = Til stede med datterselskaper; (X) = Til stede med minoritetseid selskap; x = Virksomhet av liten betydning

Kilder: Selskapene

Schibsted

Schibsted Media Group er det største mediekonsernet i Norge og blant de tre største i Norden. Selskapet har røttene sine i avisbransjen, men har med tiden vokst seg ut over både avismediet og landegrensene.

Virksomhet

Schibsteds strategi er i dag konsentrert om to forretningsområder: videreutvikling av mediehus og etablering av rubrikkjenester på internett.

Mediehus

Avisene – både på papir og digitalt – er kjernen i Schibsteds mediehus. Schibsted eier fem av de ti største norske avisene i 2013: riksavisene Aftenposten og VG, og regionavisene Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad og Fædrelandsvennen. Schibsted er Norges største aviseier og kontrollerte vel 30 prosent av avisopplaget i 2012. Dette innbefatter også enkelte små lokalaviser eid gjennom regionavisene. Gjennom aksjeposten i Polaris Media er konsernet er også største eier i Adresseavisen og en rekke lokalaviser.

Schibsted-avisene har også sterke posisjoner på nye, digitale plattformer. Ikke minst VG har inntatt en lederrolle på nett, mobil og brett, og satser dessuten på nett-TV. Fem av de ti mest leste norske nettavisene tilhører Schibsted.

Også i Sverige er Schibsted en tung aktør i avismarkedet – både på papir og nett – som eier av Svenska Dagbladet og landets største avis, Aftonbladet. Konsernet eier også den største gratisavisen i Frankrike (20 Minutes) og Spania (20 Minutos). Fram til 2013 eide Schibsted også flere aviser i Estland gjennom selskapet Eesti Meedia, som omfatter en rekke medieselskaper i Baltikum.

Forretningsområdet mediehus omfatter også Schibsted Forlag, det femte største forlagshuset i Norge.

Online rubrikk

De siste årene har annonseportaler på internett – online rubrikk – seilt opp som et hovedsatsingsområde for konsernet. Det startet med lanseringen av Finn.no og oppkjøpet av svenske Blocket tidlig på 2000-tallet. Etter flere andre oppkjøp, ikke minst av franske Leboncoin, har Schibsted blitt en global gigant i dette markedet. I 2010 var Schibsted nummer tre i verden, etter eBay og Craigslist, ifølge Bloomberg Businessweek – og det uttalte målet er nå å bli nummer én.

Satsingen er svært lønnsom: Mens området online rubrikk kun sto for en fjerdedel av Schibsteds inntekter i 2012, sto det for mer enn halvparten av driftsoverskuddet. I 2013 innledet Schibsted et samarbeid med Telenor om online rubrikk i Sør-Amerika og Asia.

Nye forretningsområder

Schibsted satser også på andre typer digitale markeds plasser og medietjenester. Flere av de nye tjenestene ligger langt unna tradisjonell medievirksomhet – som formidling av hus- og forbrukslån, nettdating og hjelp til utleie av boliger. Innenfor mediefeltet har Schibsted kjøpt en markeds plass for elektroniske bøker, Ebok.no, og tatt kontroll over Aspiro, selskapet som eier musikkstrømmetjenesten Wimp.

Eiere

Den største enkelteieren i Schibsted er Blommenholm Industrier, som igjen kontrolleres av Stiftelsen Tinius. Stiftelsen har negativ kontroll i konsernet og skal ivareta viktige prinsipper for driften. De øvrige eierne består av diverse investeringsbanker og -fond. Unntaket er den svenske aviseieren Nya Wermlands-Tidningens AB, som også har eierinteresser i Polaris.

Historie

Schibsted ble etablert av Christian Michael Schibsted i 1839, opprinnelig som trykkeri. Selskapets første avis, Aftenposten, ble lansert i 1860 – i første rekke for å sikre trykkeriet faste oppdrag. Aftenposten, med to daglige utgaver fra 1885, var Schibsteds eneste avis fram til overtakelsen av VG i 1966. Også bokforlaget Schibsted Forlag har vært med helt siden begynnelsen.

Schibsted var lenge et rent familieeid selskap, men ble i 1989 omdannet til aksjeselskap og konsern, og så børsnotert i 1992. Det var på denne tiden Schibsted startet ekspansjonen til andre mediebransjer og land.

Selv etter børsnoteringen var den største enkelteieren et medlem av Schibsted-familien, Tinius Nagell-Erichsen (26 %). Etter hans død i 2007 forvaltes aksjeposten av Stiftelsen Tinius, som har vedtekter med strenge retningslinjer for driften av selskapet. Stiftelsen har innflytelse over konsernet gjennom negativ kontroll. De fleste andre store eiere er investeringsfond som ikke tar aktivt del i driften.

En historisk milepæl – både for Schibsted og det norske avislandskapet – ble rundet med etableringen av Media Norge i 2009. Dette var en fusjon mellom avisene Aftenposten og Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad og Fædrelandsvennen, der Schibsted sikret seg kontroll over de tre sistnevnte og dermed stanget mot medieeierskapslovens grense på en tredjedel av det nasjonale avisopplaget. Fusjonen møtte mye motstand og fikk nei hos Medietilsynet, men ble til slutt godkjent av Klagenemnda for eierskap i media. Siden har Schibsted innlemmet avisene fullt og helt i konsernet og samlet dem i datterselskapet Schibsted Norge.

Schibsted har nå spisset satsingen på avis og online rubrikk. Tidligere, fra rundt 1990, var også film og TV en viktig del av virksomheten. Schibsted var pådriver for å starte TV 2 i 1992

og var lenge en av hovedeierne, men ble presset ut av Egmont og A-pressen i 2006. Midt på 1990-tallet prøvde Schibsted seg dessuten med sin egen riksdekkende TV-kanal, TV+. I samme periode kjøpte konsernet seg inn i Estlands største TV-selskap, Kanal 2. I 2004-2005 kjøpte Schibsted seg opp i svenske TV4, eid av Bonnier, og forsøkte å ta kontrollen over selskapet. Forsøket mislyktes; Schibsted måtte gi tapt for Bonnier og solgte seg senere helt ut av selskapet (2006).

På 1990-tallet kjøpte Schibsted også film- og TV-produksjonsselskaper i Norge, Sverige og Danmark, som siden ble slått sammen til Metronome Film & Television. Denne virksomheten passet godt med satsingen på TV-kanaler. Schibsted kjøpte seg også opp innen film- og videodistribusjon og overtok 100 prosent av distributøren Sandrew Metrome i 2006. De siste årene, etter Media Norge-fusjonen, har imidlertid Schibsted solgt seg ut av film- og TV-bransjen. Metronome Film & Television ble solgt i 2009, og i perioden 2011–2013 har Schibsted gradvis solgt hele Sandrew Metronome. I 2013 ble også den eneste gjenværende TV-virksomheten – den estiske kringkasteren Kanal 2 – solgt.

Egmont

Danske Egmont er blant de tre største mediekonsernene i Norge. Etter mer enn hundre år i det norske markedet har Egmont i dag en sterk, og til dels ledende, posisjon innenfor TV, film og kino, ukepresse og forlag.

Virksomhet

Etter kjøpet av hele TV 2 Gruppen i 2012, er Norge blitt Egmonts viktigste marked, med mer enn halvparten av konsernets samlede omsetning.

Største mediekonsern etter omsetning i Norge 2012

Konsern	Største eiere (31.12.12)	Utvalgte medieselskaper/merkenavn	Omsetning Norge	Omsetning totalt	Andel Norge (%)
Schibsted	Stiftelsen Tinius (26%), Folketrygdfondet (7%), Nya Wermlands-Tidningens AB (4%)	Riksdekkende og regionale aviser: VG, Aftenposten, Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad, Fædrelandsvennen; diverse lokalaviser; Finn.no (90%); Schibsted Forlag; strømmetjenesten Wimp (56%)	7 842	14 763	53
Egmont Fonden (Danmark)¹	Selveiende stiftelse	TV 2 Gruppen; ukepresseforlagene Egmont Hjemmet Mortensen og Egmont Kids Media Nordic; Nordisk Film; Cappelen Damm (50%); Nettavisen (50%)	6 215	12 078	51
- TV 2 Gruppen	<i>Egmont (Danmark) (100%)</i>	<i>TV 2, TV 2 Zebra, TV 2 Bliss, TV 2 Nyhetskanalen, TV 2 Filmkanalen, TV 2 Sport, TV 2 Sumo, RiksTV (33%)</i>	<i>3 441</i>	<i>3 441</i>	<i>100</i>
Telenor (Telenor Broadcast)²	Den norske stat (54%), Folketrygdfondet (5%), Franklin Resources (4%)	Kabel- og parabol-TV: Canal Digital; kringkastingsnett: Norkring; nettportalen ABC Startsidene; Amedia (44%); betal-TV-selskapet C More (35%); RiksTV (33%)	5 417	8 798	62
NRK	Den norske stat	NRK1, NRK2, NRK3/Super, P1, P2, P3, NRK Alltid Nyheter, NRK Aktivum AS, RiksTV (33%)	5 168	5 168	100
Amedia	LO og tilsluttede forbund (45%), Telenor (44%), Amedia AS (8%), Fritt Ord (3%)	66 lokalaviser: bl.a. Drammens Tidende, Romerikes Blad, Tønsbergs Blad, Bergensavisen, Nordlys; 14 gratisaviser; Nettavisen (50%), Origo.no	3 853	4 310	89
Bonnier (Sverige)	Bonnier-familien (Sverige)	Ukepresseforlaget Bonnier Media (Tara, Costume, FHM, Bo Bedre, Illustrert Vitenskap m.fl.), filmdistribusjon: SF Norge; kinodrift: SF Kino; Cappelen Damm (50%); betal-TV-selskapet C More (65%)	2 313	25 071	9
Get (Thor Norway Topco)	Quadrangle/GS Capital Partners	Kabel- og IPTV: Get	2 132	2 132	100
MTG: Modern Times Group (Sverige)	Stenbeck-familien (Sverige) (>50% gjennom direkte og indirekte eierskap)	TV3, Viasat 4; TV-distribusjon og premiumkanaler: Viasat; radionakanalene P4, P5; filmproduksjon: Strix Televisjon	2 059	11 460	18
Gyldendal	Erik Must (85%), Falck Frås (4%)	Gyldendal Norsk Forlag, Tiden, Kolon, Ark Bokhandel, Forlagssentralen (50%), De Norske Bokklubbene (48,5%)	1 878	1 878	100
Polaris Media	Schibsted (29%), Nye Wermlands-Tidningens AB (26%), Must Invest (15%), Sparebank 1 SMN (11%)	Adresseavisen; Sunnmørsposten, Romsdals Budstikke, Harstad Tidende, iTromsø og 21 andre lokalaviser; Finn.no (10%)	1 840	1 840	100

Merk: Så langt som mulig er alle omsetningstall hentet fra konsernregnskap. Omsetning mellom selskap i samme konsern er trukket fra, og omsetning i datterselskap er tatt inn med 100 prosent. Omsetning i felleskontrollerte selskap er fordelt mellom eierne. Der det ikke finnes konserntall for Norge, er omsetningen estimert ut fra informasjon fra selskapene selv. Omsetning i utenlandsk valuta er regnet om til NOK etter snittkurs det enkelte år. Der hvor eierandel ikke er oppgitt, er andelen på 100 prosent.

¹Egmont Fonden er både en selveiende, allmenntilgjengelig stiftelse og en forretningsdrivende virksomhet. Informasjon om omsetning i Norge er hentet inn fra konsernledelsen.

²Telenor Broadcasts omsetning er estimert av medienorge, både for Norge og totalt. Omsetningen omfatter også virksomhet som ikke lenger rapporteres under Broadcast, slik som den norske kabel-TV-virksomheten, som er flyttet til Telenor Norge. Listen over medieselskaper/merkenavn omfatter også tilknyttede selskaper eid via Telenor Media & Content Services (Amedia, RiksTV og C More).

Kilder: Selskapene

TV

Egmonts mest lønnsomme virksomhet i Norge er TV 2 Gruppen, som er Norges desidert største privateide TV-konsern. Hovedkanalen TV 2 er landets nest største kanal etter NRK1, og samlet hadde TV 2-kanalene en markedsandel på over 25 prosent i 2012. Egmont har vært medeier i TV 2 siden oppstarten i 1992, men har ikke TV-virksomhet i andre land enn Norge.

Ukepresse

Egmont Hjemmet Mortensen, Norges største ukebladforlag, utgir en rekke norske ukeblader og magasiner. Titlene omfatter mange av landets eldste og mestselgende ukeblader, bl.a. Hjemmet, Norsk Ukeblad, Familien, Vi Menn og Her og Nå. Samlet står Egmont HM for nærmere halvparten av det totale ukeblad-opplaget. Forlaget eier også 14,3 prosent av distribusjonsselskapet Bladcentralen, men har ikke lenger eget trykkeri (nedlagt i 2012).

På internett har Egmont HM samlet innhold fra bladene sine under portalen Klikk.no. Her inngår også stoff fra populære nettsteder som forlaget har kjøpt, bl.a. Barnimagen.no, Art-oftaste.no og Dinkost.no. Klikk.no har også samarbeid med andre aktører, både Mediehuset Nettavisen (som Egmont eier 50/50 med Amedia) og Telenor-eide ABC Nyheter. Samarbeidet med Dagbladet er avsluttet etter at avisen ble kjøpt av Egmont-rivalen Aller.

Tegneserier

I Norge er utgivelsen av tegneserier samlet i selskapet Egmont Kids Media (tidl. Egmont Serieforlaget), som også står bak en rekke spill og aktivitetsprodukter for barn.

Bøker

Egmont er også en tung aktør i den norske bokbransjen gjennom Cappelen Damm, som eies sammen med det svenske Bonnier-konsernet. Cappelen Damm er Norges tredje

største forlagsgruppe og eier blant annet bokhandlerkjeden Tanum og en rekke bokklubber.

Film og kino

Etter kjøpet av Oslo Kino-konsernet i 2013 er Egmonts selskap Nordisk Film den største kinoeieren i Norge, med mer enn en fjerdedel av kinomarkedet. Nordisk Film har også styrket posisjonen sin som kinofilm distributor, etter som de samtidig overtok selskapet Norsk Filmdistribusjon. I tillegg distribuerer Nordisk Film videofilm og har en omfattende filmproduksjon.

Eiere

Egmont eies av Egmont Fonden, en selveiende stiftelse som også driver veldedig virksomhet.

Historie

Det danske mediekonsernet Egmont, som fram til 1992 bar navnet Gutenberghus, ble etablert som trykkeri av Egmont Harald Petersen i 1878. Selskapets første ukeblader gikk i trykken rundt 1900, blant dem Hjemmet (fra 1904), som helt fram til i dag har vært en av Egmonts mest solgte titler. Konsernet har siden 1920-tallet vært eid av den selveiende stiftelsen Egmont Fonden, opprettet ved Egmont Harald Petersens død. Dette er ikke bare en kommersiell medieeier, men også en allmennyttig stiftelse som engasjerer seg i barn og unges oppvekstvilkår.

Egmont entret det norske markedet med ukebladet Hjemmet på norsk i 1911. Dagens ukebladforlag, Egmont Hjemmet Mortensen, ble etablert i 1992, da Egmont fusjonerte sitt norske ukebladforlag, Hjemmet, med Ernst G. Mortensen Forlag, som var eid av industrikonsernet Orkla. Egmont overtok Orklas halvpart av aksjene i 2008.

Egmont har gitt ut norske tegneserier siden 1934. En stor del av tegneserievirksomheten er bygget opp rundt Donald Duck & co og en

rekke andre Disney-serier som selskapet har utgitt på lisens siden 1948.

I 1984 overtok Egmont det norske forlagshuset N. W. Damm & Søn. I 2007 ble dette fusjonert med J. W. Cappelens Forlag (eid av svenske Bonnier) til forlagsgruppen Cappelen Damm, der Egmont og Bonnier eier halvparten hver.

Egmont fusjonerte med Nordisk Film i 1992 og tok dermed steget inn i filmproduksjon, film-distribusjon og kinodrift. I Norge har Nordisk Film primært stått sterkt innenfor produksjon og distribusjon. Men i 2013, med kjøpet av hele Oslo Kino, inkludert Norsk Kino, ble Egmont med ett Norges største kinoeier. Konsernet har også drevet med TV-produksjon gjennom selskapet Nordisk Film TV (med norsk datterselskap), men dette ble solgt i 2009.

Egmont var med på oppstarten av TV 2 i 1992, og har hele tiden siden vært en av de to-tre dominerende eierne: Først sammen med Schibsted, så med Schibsted og A-pressen, og siden 2005 i tospann med A-pressen. I 2012 overtok Egmont hele TV 2 da A-pressen (nå Amedia) solgte sin halvpart.

TV 2 Gruppen

Mediehuset TV 2 er fra 2012 heleid av det danske Egmont-konsernet. TV 2 er den største kommersielle kringkasteren i Norge, og hovedkanalen TV 2

er landets største kommersielle TV-kanal.

Virksomhet

Da TV 2 startet sendingene i 1992, var det med én kanal og som landets første kommersielle allmennkringkaster. Mye har skjedd i TV-markedet siden da, men TV 2s hovedkanal er fortsatt den klart største kommersielle TV-kanalen, med 19 prosent av samlet seertid i 2012. Kanalen har ikke lenger konsesjon for kommersiell allmennkringkasting, men der-

imot en avtale med staten som gir kanalen status som formidlingspliktig allmennkringkaster.

Foruten hovedkanalen driver mediehuset TV 2 også en rekke nisjekanaler: Zebra, Bliss, Nyhetskanalen, Filmkanalen, Sport og Sport Premium. Inkludert disse kanalene hadde TV 2 en andel av TV-markedet (samlet seertid) på mer enn 25 prosent i 2012. TV 2 har også den abonnementsbaserte strømmetjenesten TV 2 Sumo, der brukerne får tilgang til TV 2s programmer. I tillegg kommer nettstedet TV2.no og tjenester tilpasset mobiltelefon. Samlet sett nådde TV 2 ut til nærmere to tredjedeler av befolkningen daglig i 2012. Mediehuset TV 2 inngår i konsernet TV 2 Gruppen, som også har eierandeler i andre selskaper, blant annet RiksTV (33 %).

TV 2 har tradisjonelt tjent pengene sine på reklamefinansiert TV. Da er kanalene gratis for seerne, mens annonsørene betaler for å sende reklame. Dette er fremdeles den største inntektskilden, men de siste årene har inntekter fra distribusjon og abonnement blitt stadig viktigere. TV 2 tar betalt for at TV-distributørene får tilby kanalene, og abonnenter betaler for tilgang til eksklusivt innhold – enten på betal-TV-kanaler eller nettjenesten TV 2 Sumo. Ønsket om bedre betaling fra distributørene har møtt motstand, ikke minst fra Telenor-eide Canal Digital Kabel-TV.

Økte abonnementsinntekter har TV 2 skaffet seg gjennom å kjøpe attraktivt innhold til sine betal-TV-kanaler. Dette har i stor grad dreid seg om fotball, der TV 2 har brukt milliarder på å sikre seg senderrettigheter.

Eiere

TV 2 er heleid av danske Egmont, som fram til 2012 eide selskapet sammen med A-pressen (nå Amedia).

Historie

TV 2 ble etablert i 1992, med Schibsted og Egmont som største aksjonærer. Tre år senere kom A-pressen inn på eiersiden, og de tre eide TV 2 Gruppen sammen fram til 2006. Schibsted solgte da sin andel, etter at A-pressen og Egmont inngikk en allianse som svekket Schibsteds innflytelse. Egmont er aktiv i filmproduksjon i Norden, og eier også ukebladforlaget Egmont Hjemmet Mortensen, Oslo Kino og halvparten av bokforlaget Cappelen Damm.

TV 2s hovedkanal var underlagt konsesjon fra oppstarten og fram til utløpet av 2009. I bytte mot enerett på riksdekkende kommersielle TV-sendinger i det analoge bakkenettet, var TV 2 pålagt visse allmennkringkasterforpliktelser i programtilbudet – for eksempel egenproduserte nyheter, barneprogrammer og programmer for minoriteter. TV 2 måtte også betale en årlig konsesjonsavgift til staten. I tillegg måtte hovedkontoret ligge i Bergen.

Med digitaliseringen av bakkenettet falt grunnlaget for konsesjonsordningen bort, ettersom langt flere kanaler fikk riksdekning og TV 2s særstilling forsvant. TV 2 valgte derfor å fortsette uten konsesjon da den andre konsesjonsperioden løp ut ved årsskiftet 2009/2010. Kulturdepartementet ønsket imidlertid at kanalen skulle ivareta visse allmennkringkasterforpliktelser, og en avtale ble inngått sent i 2010. Denne avtalen, som gjelder perioden 2011–2015, gir TV 2 status som formidlingspliktig allmennkringkaster. Mot at TV 2 møter en del forpliktelser og blir værende i Bergen, skal kanalen sikres formidling hos kabel-TV-distributørene på «markedsmessige vilkår». Tanken er at TV 2 skal stå sterkere i forhandlinger med kabel-TV-distributørene og dermed kunne få bedre betalt. I praksis har ikke dette vært like enkelt, og særlig Telenor-eide Canal Digital Kabel-TV har protestert.

Helt siden oppstarten har TV 2 vært landets største kommersielle kanal, og i en periode

rundt årtusenskiftet var kanalen faktisk nesten jevnstor med NRK1. Siden 2004 har TV 2 også etablert en rekke nisjekanaler for å beholde markedsandeler i et stadig mer fragmentert TV-landskap. Dette er kanaler spisset mot bestemte målgrupper og typer innhold.

TV 2 Gruppen har tidligere gjort flere forsøk på å ekspandere ved oppkjøp både i og utenfor TV-bransjen. I 1997 kjøpte TV 2 like under halvparten av konkurrenten TVNorge, men avtalen innebar tunge økonomiske forpliktelser, og TV 2 solgte seg ut i 2004. I 2002 kjøpte TV 2 også Nettavisen, men eierskapet ble overført til TV 2s eiere – A-pressen og Egmont – i 2009. I 2003 kjøpte TV 2 seg inn i Kanal 24 (dagens Radio Norge) og fikk senere kontroll, men radiokanalen gikk med store underskudd og ble solgt til SBS Broadcasting i 2008.

TV 2 hadde lenge nære relasjoner til Telenor; i 2005 kjøpte de dyre fotballrettigheter sammen, og Telenor ble medeier i kanalene TV 2 Zebra og TV 2 Sport. Indirekte har Telenor også hatt eierandeler i TV 2 Gruppen via sitt eierskap i A-pressen. Det er i dag lite igjen av disse båndene, bortsett fra felles eierskap (også med NRK) i RiksTV. Særlig når det gjelder distribusjon, ikke minst på kabel, har TV 2 og Telenor (Canal Digital) motstridende interesser. Dette fikk man illustrert med en høyprofilert konflikt mellom partene i perioden 2011–2013.

Telenor

Telenor er ikke bare et globalt telekom-selskap, men også en betydelig aktør i norsk mediesektor – ikke minst innen TV-distribusjon og som eier i bl.a. Amedia og C More.

Virksomhet

Målt ut fra omsetning i konsernets virksomheter i norsk mediesektor, var Telenor det tredje største mediekonsernet i Norge i 2012. Denne omsetningen utgjorde likevel bare rundt 5 prosent av konsernets totalomsetning på vel 100 milliarder kroner.

Telenors medievirksomhet har tidligere vært samlet og rapportert i underkonsernet Telenor Broadcast, men inngår nå også i selskap i andre deler av Telenor.

TV-distribusjon

Telenor eier Canal Digital, som er Norges største TV-distributør. Canal Digital tilbyr både kabel- og parabol-TV, organisert i henholdsvis Canal Digital Kabel-TV, som også tilbyr bredbånd, og Canal Digital Norge. Til sammen har disse to selskapene nesten halvparten av det norske markedet for TV-distribusjon.

Telenor eier også en tredjedel av RiksTV, Norges tredje største TV-distributør. Det er RiksTV som tilbyr TV i det digitale bakkenettet. De andre eierne er NRK og TV 2 Gruppen.

TV-kanaler

Telenor eier 35 prosent av C More (tidligere Canal+), et betal-TV-selskap som også eier reklamekanalen Canal9. Resten av C More eies av det svenske Bonnier-konsernet, gjennom TV4-Gruppen.

Radio- og TV-signaler

Telenor-selskapet Norkring eier og driver de største sendene for bakkebasert kringkasting i Norge. Norkring sto for utbygging av det digitale bakkenettet for TV og er nå driftsansvarlig på vegne av Norges televisjon (et søsterselskap av RiksTV). Norkring driver også flere riksdekkende sendene for radio – både analoge (FM) og digitale (DAB/DAB+).

Telenor Satellite Broadcasting eier og driver egne satellitter, kalt Thor. Disse sender TV-

kanaler til en rekke land i Norden og Sentral- og Øst-Europa.

Gjennom selskapet Conax produserer og selger Telenor krypteringstjenester – smartkort, betalingsløsninger osv. – til TV-industrien internasjonalt.

Internett

Når det gjelder internett, er Telenor også tilbyder av medieinnhold. Blant annet eier Telenor internettportalen Start siden.no (ABC Start siden), en av Norges mest besøkte nettsider. Her inngår også nettavisen ABC Nyheter og TV-guiden MeeTV.

Telenor har også prøvd seg med strømming av film, TV og serier på nett. Telenor-eide Comoyo ble lansert i 2011, først med filmleie (video on demand), så også med TV – først og fremst TVNorge-kanalene. I 2013 lanserte Comoyo også en abonnementsbasert strømmetjeneste som skulle konkurrere med Netflix, HBO og Viaplay – men kundene lot vente på seg, og Comoyo ble lagt ned høsten 2013.

Avis

Telenor eier 44 prosent av mediekonsernet Amedia (tidl. A-pressen), den nest største aviseieren i Norge. Her har Telenor vært på eiersiden siden år 2000, men har signalisert at det vurderer å selge seg ut. Da A-pressen solgte seg ut av TV 2, kom Telenor med uttalelser som at konsernet ønsker å selge seg ut av tradisjonelle innholdsmedier og heller fokusere på rollen som distributør.

Eiere

Største eier i Telenor er staten (54 %). De andre eierne har små andeler og består hovedsakelig av ulike investeringsfond.

Historie

Telenor-konsernet sprang ut av det statseide Telegrafverket, senere Televerket, som ble opprettet i 1855. På 1990-tallet forsvant tele-

monopolet, og i 2000 ble Telenor delprivatisert og børsnotert. Konsernet har siden ekspandert kraftig internasjonalt og er nå en av verdens største mobiloperatører. I 2012 kom tre fjerdedeler av inntektene fra utlandet, og nesten halvparten fra Asia.

Når det gjelder tradisjonell kringkasting, har Telenor nesten hundre års erfaring på den tekniske siden. Både da radio og TV ble innført i Norge, var Telegrafverket tungt involvert, ikke minst som ansvarlig for utbygging og drift av sendenetene.

Allerede da NRK-monopolet falt på 1980-tallet, begynte Televerket å eksperimentere med kabelnett og satellitt-TV. På 1990-tallet bygde Telenor opp satellitt-TV-distributøren Canal Digital sammen med franske Canal+ (eid av Vivendi Universal). Etter årtusenskiftet ble også kabel-TV-virksomheten innlemmet i Canal Digital, som da var blitt et heleid Telenor-selskap.

Da bakkenettet for TV skulle digitaliseres, var det Telenor, sammen med NRK og TV 2, som fikk ansvaret for utbygging og drift gjennom selskapet Norges televisjon (NTV) i 2006. Disse partene fikk også, gjennom NTVs søsterselskap RiksTV, retten til å selge tilgang til TV-kanaler i det digitale bakkenettet. Det var for øvrig Telenor-selskapet Norkring som utførte utbyggingen og som nå eier bakkenettet.

Telenors eierskap i A-pressen – nå Amedia – begynte i 2000, da Telenor kjøpte seg inn og så opp til 29 prosent av aksjene. Den uttalte begrunnelsen var bl.a. å skaffe nasjonalt innhold til Telenors bredbåndsatsing. Den tidligere telemonopolistens inntog på innholdssiden i mediesektoren vakte bekymring, og Telenors posisjon og dobbeltrolle – både som distributør og medieeier – har gjentatte ganger vært gjenstand for debatt. Siden 2003 har Telenor eid 44–45 prosent av A-pressen/Amedia.

Gjennom A-pressen har Telenor vært indirekte eier i TV 2, som A-pressen eide halvparten av fram til 2012. Fram til 2012 hadde Telenor også direkte eierskap (45 %) i TV 2-kanalene Zebra og Sport, og eide sportsrettigheter sammen med TV 2.

NRK

NRK er en statlig eid allmennkringkaster og et av de største mediekonsernene i Norge. Den lisensfinansierte kringkasteren, som hadde monopol på radio- og TV-sendinger fram til begynnelsen av 1980-tallet, har beholdt sin sterke posisjon til tross for stadig tøffere konkurranse fra kommersielle kanaler. Nærmere 90 prosent av befolkningen bruker NRKs tilbud daglig.

Virksomhet

TV

NRK har tre riksdekkende TV-kanaler; NRK1 har hatt sendinger siden 1960, NRK2 siden 1996 og NRK3/Super siden 2007. I tillegg har NRK 12 regionale sendinger i vinduer i NRK1s sendeskjema. Selv etter at bakkenettet ble digitalisert og «alle» fikk mange kanaler, har NRK beholdt en bemerkelsesverdig sterk posisjon i TV-markedet. NRK1 er fortsatt landets største TV-kanal og har i perioden 2008–2012 ligget stabilt på en markedsandel på 32–33 prosent. Dette er lavere enn nivået på rundt 40 prosent før digitaliseringen, men tar man med de nye NRK-kanalene, har kringkasteren knapt mistet en eneste seer.

Radio

På ordinær FM-radio har NRK tre riksdekkende kanaler – P1, P2 og P3 – i tillegg til 16 ulike distriktssendinger som sender på P1 noen timer daglig. NRK har også en rekke kanaler som sender i DAB-nettet; den første, Alltid Klassisk (nå: Klassisk), kom i 1995 og var den første rene DAB-kanalen i verden. Året etter kom

nyhetskanalen Alltid Nyheter, og i årene etter er tilbudet gradvis blitt utvidet. Til sammen tilbyr NRK 13 kanaler på DAB, i tillegg til en håndfull kanaler som bare er tilgjengelig på Internett. Kanalene Alltid Nyheter og mP3 sendes også i FM-nettet i de største byene, og det samme gjaldt Klassisk til 2009, da kanalens frekvenser ble avsatt til lokalradio.

Da det ble åpnet for riksdekkende reklamefinansiert radio i 1993, mistet NRK lyttere til konkurrenten P4 og senere Radio Norge. NRKs samlede andel av lyttetiden har likevel holdt seg rundt 60 prosent, og ofte nærmere 70 prosent. Norges befolkning bruker fortsatt mer enn halvparten av lyttetiden på hovedkanalen P1.

Distribusjon

NRK er en sentral aktør innen sendenet for TV og radio, men ikke i samme grad som før. NRK eide tidligere det analoge bakkenettet for TV sammen med Telenor, men solgte seg ut i 1999. NRK eier nå en tredjedel av selskapet Norges televisjon (NTV), som sto for utbyggingen av det digitale bakkenettet, og søsterselskapet til NTV, kanaltilbyderen RiksTV. De andre eierne er Telenor og TV 2. NRK har en lovfestet rett til å sende TV i bakkenettet, mens andre kanaler må søke RiksTV om plass. Også i utviklingen av digitale sendenet for radio har NRK spilt en viktig rolle, men her er det primært Telenor-eide Norkring som står for utbygging og drift.

Internett

Internett var lenge en av NRKs store utfordringer; til tross for tilgang til store mengder stoff internt, nådde trafikken aldri opp til forventningene. Dette er i dag et tilbakelagt stadium: NRK.no er nå det nest mest besøkte nettstedet i Norge etter VG Nett, og suksessen er så stor at konkurrentene – i første rekke nettavisene og TV 2 – klager. Det var i 2008 at trafikveksten til NRK begynte å skyte fart, med den nye værtjenesten Yr.no som en kraf-

tig driver. Men også den øvrige nettsatsingen – mer TV- og radioinnhold, bedre avspillere osv. – har bidratt. Inspirert av Yr-suksessen har NRK dessuten lansert tilsvarende tjenester for andre formål – for eksempel turtips. «Statskanalen» har også lyktes på nye mobile plattformer som smarttelefoner og nettbrett.

Finansiering

Over 95 prosent av NRKs inntekter stammer fra lisens. Gjennom lisensordningen holdes økonomien stabil og skjermet fra svingninger i mediemarkedet. Ordningen gir også større uavhengighet fra politikerne enn om finansieringen skjedde over statsbudsjettet. Både lisensavgiften og -inntektene har økt år for år. NRK har likevel slitt med høye utgifter og har gjennomført betydelige nedskjæringer. De siste årene har lisensordningen vært under press, og NRK har mistet anledningen til å selge reklameplass på tekst-TV og Internett. NRKs satsing på salg av spin-off-produkter i tilknytning til barneprogrammer har også fått kritikk fra flere hold.

Eiere

NRK er i dag et statlig eid aksjeselskap. Kulturministeren utgjør NRKs generalforsamling og er den som peker ut NRKs styre. Styret ansetter kringkastingssjef, og legger økonomiske og strategiske rammer for virksomheten. NRK-plakaten er vedtatt av Stortinget og definerer sammen med kringkastingsloven selskapets overordnede mål og plikter. Siden 2010 har NRK måttet ha forhåndsgodkjenning av Kulturdepartementet før lansering av nye tjenester som vil utgjøre en vesentlig del av allmennkringkastingsoppdraget.

Historie

Etableringen av NRK ble vedtatt av Stortinget i 1933 – forløperen var det private radioselskapet Kringkastingsselskapet A/S, som startet ordinære radiosendinger i 1925. Med opprettelsen ga Stortinget samtidig NRK monopol på

kringkasting i Norge, et monopol som skulle vare i nesten 50 år. NRK fikk også monopol på radiolisensen som var innført i 1924. Reklame var tillatt i sendingene fram til tyskerne forbød den i 1940.

Lenge besto NRKs tilbud til befolkningen kun av én radiokanal, men i 1960 startet de første offisielle TV-sendingene. Etter at NRK fikk konkurranse fra nærradioer i 1982, ble tilbudet etter hvert utvidet med flere radio- og TV-kanaler. Kringkastingsmonopolet ble offisielt opphevet i 1987.

Siden etableringen i 1933 er det tatt flere grep for å gjøre NRK mer uavhengig av stat og politisk styring. Fra begynnelsen av var NRK en statsinstitusjon og kringkastingsjefen ble utpekt av regjeringen. I 1988 fikk NRK mer økonomisk handlingsrom da det ble omdannet til en statlig stiftelse. I 1996 ble stiftelsen til et aksjeselskap med eget styre, og styret overtok ansettelsen av kringkastingsjefen. Selskapets generalforsamling utgjøres av landets kulturminister.

NRK er i dag et mediehus med et omfattende tilbud på radio, TV og, ikke minst, på Internett.

Amedia

Amedia er blant de aller største medieeierne i Norge. Konsernet er den største avisutgiveren målt i antall aviser, og den nest største målt i opplag. Dagens Amedia oppsto i 2012, da A-pressen kjøpte aviskonsernet Edda Media og solgte seg ut av TV 2.

Virksomhet

Aviser

Amedia eier mer enn 60 små og store lokalaviser og kontrollerte en fjerdedel av det norske avisopplaget i 2012. I tillegg kommer en

rekke gratisaviser. Amedia er også tungt til stede på internett, både gjennom avisenes nettutgaver og andre typer nettsatsinger – redaksjonelle og annonserelaterte. Konsernet eier bl.a. halvparten av Mediehuset Nettavisen og nesten hele Avisenes Nyhetsbyrå (ANB).

Amedias største aviser (2012) er Drammens Tidende, Romerikes Blad, Haugesunds Avis, Tønsbergs Blad, Oppland Arbeiderblad, Nordlys, Avis Nordland, Telemarksavisa, Fredrikstad Blad og Bergensavisen. Særlig i regionene øst og vest for Oslofjorden har Amedia en sterk stilling i avismarkedet.

Trykkerier

I tillegg til en rekke egne avistrykkerier flere steder i Norge, eier Amedia et par trykkerier sammen med Polaris Media. Amedia har også en betydelig – og meget lønnsom – trykkerivirksomhet i Russland.

TV og radio

Amedia har de siste årene trappet ned satsingen på TV og radio. Konsernet har solgt seg ut av TV 2, og bare noen få lokale mediehus har eget TV-tilbud. Aktiviteten innenfor lokalradio er også redusert.

Eierskap

Amedias største eiere er Telenor (44 %) og LO med tilsluttede fagforbund (45 %).

Historie

Amedia ble til da A-pressen kjøpte Edda Media fra britiske Mecom i 2012. Oppkjøpet var pressehistorisk; de tradisjonelt borgerlige Edda-avisene ble overtatt av den gamle arbeiderpressen. Selv om partipressens tid er forbi, valgte man å endre A-pressens formålsparagraf, og det ble garantert at avisenes grunnsyn og egenart skal respekteres.

A-pressen

A-pressen har røtter tilbake til de første arbeiderpartiavisene på slutten av 1800-tallet. Selv

om partitilknytningen ble svakere med årene, ble samarbeidet mellom avisene styrket. Avisene ble i 1990 samlet i konsernet Norsk Arbeiderpresse, som i 1994 skiftet navn til A-pressen. A-pressen ble utviklet til et moderne medieselskap og fortsatte å kjøpe seg opp både i lokalaviser og annen medievirksomhet. Arbeiderpartiet solgte seg ut i 1995, mens fagbevegelsen ble værende på eiersiden.

A-pressen satset i flere år aktivt på lokalradio og -TV. Mange av avisene drev kringkasting, og konsernet eide halvparten av lokalradiokjeden Jærradiogruppen (2004–2010). I dag er det knapt noen av mediehusene som driver lokal-TV, og bare et fåtall har egen radio.

A-pressen satset også på riksdekkende TV gjennom TV 2. Konsernet kjøpte seg inn i 1995 og eide halvparten fra 2006, men solgte seg ut tidlig i 2012. Kjøper var Egmont, som eide resten av TV 2. Salget henger sammen med A-pressens behov for kapital for å finansiere kjøpet av Edda Media.

Avtalen mellom A-pressen og Mecom om kjøp av Edda Media ble inngått sent i 2011. Selve overtakelsen skjedde midtveis i 2012, og høsten samme år skiftet konsernet navn til Amedia. Medietilsynet mente at A-pressen ville bli altfor dominerende øst og vest for Oslofjorden og påla konsernet å selge flere aviser. Dette ble omgjort av Medieklagenemnda i 2013, og A-pressen «slapp unna» med å selge to aviser – Demokraten i Fredrikstad og Varden i Skien.

Edda Media

Edda Media hadde sin opprinnelse i industrikonsernet Orkla, som midt på 1980-tallet begynte å kjøpe seg opp i mediesektoren. Orkla Media ble en betydelig aviseier rundt Oslofjorden og på deler av Vestlandet. Avisene var lokale og gjerne markedsledende, og de fleste var tidligere Høyre- og Venstre-aviser. Orkla hadde også eierinteresser i Dagbladet, Ber-

gens Tidende og Adresseavisen. Det ble også satset utenlands med kjøp av aviser i blant annet Danmark, Sverige og Polen.

Orkla Media ble kjøpt av britiske Mecom i 2006, og den norske delen ble omdøpt til Edda Media. Mecom beholdt de norske lokalavisene samlet i Edda, men solgte seg ut av Adresseavisen, Bergens Tidende og Dagbladet. Salget til Mecom skapte mye debatt, både på grunn av Mecoms rykte som gjeldsfinansiert og tøff aktør, og fordi mange norske lokalaviser ville havne på utenlandske hender. Mecom satte i verk omfattende tiltak for å spare og effektivisere driften, og kombinerte det med store utbytter fra avisene. I ettertid har man imidlertid sett mye av det samme i andre norske mediekonsern.

Edda-avisene var svært lønnsomme for Mecom. Det europeiske aviskonsernet har imidlertid slitt med store gjeldsforpliktelser og har måttet selge mye av virksomheten – herunder de norske avisene i 2012. Sunnmørsposten og Romsdals Budstikke ble solgt til Polaris Media allerede i 2009.

Bonnier

Bonnier-konsernet er eid av den svenske Bonnier-familien og er det største mediekonsernet i Norden, målt etter omsetning. Virksomheten i Norge omfatter magasiner, forlag, TV, film og kino.

Virksomhet

Bonnier eier selskaper i mange land og i de fleste mediebransjer, og i hjemlandet Sverige er Bonnier en gigant. Sammenlignet med dette er engasjementet i Norge nokså beskjedent og står for under 10 prosent av konsernets samlede omsetning (2012).

Ukepresse

I Norge er Bonnier den tredje største aktøren i magasin- og ukepressemarkedet, med 19 titler og 18 prosent av totalopplaget (2012). Blant utgivelsene finner vi Tara, Bo Bedre, Costume, FHM, iForm og Illustret Vitenskap. Den norske magasinvirksomheten er nå samlet under forlagsnavnet Bonnier Media.

Bøker

Bonnier eier halvparten av Cappelen Damm, Norges tredje største forlagsgruppe, som ble etablert i 2007. Den andre halvdelene eies av danske Egmont. Som rent bokforlag er Cappelen Damm faktisk Norges største. På konsernivå, inkludert alle forlag, bokhandelkjeder osv., er Gyldendal størst og Aschehoug nummer to. Cappelen Damm eier bl.a. Tanum bokhandel og flere bokklubber.

Film

Bonnier eier Svensk Filmindustri (SF). Datterselskapet SF Norge er Norges største filmdistributør både i kino- og videomarkedet, og er også involvert i produksjon av norske spillefilmer. Bonnier har dessuten eid en rekke norske kinoer gjennom SF Kino. I 2013 solgte imidlertid Bonnier 60 prosent av kinoselskapet SF Bio, som eier SF Kino, til det svenske investerings-selskapet Ratos. SF Bio ble deretter fusjonert med Ratos-eide Finnkino til Nordens største kinogruppe, Nordic Cinema Group. SF-kinoene sto for 14 prosent av det norske kinobesøket i 2012. I 2013 kjøpte SF Kino også 49 prosent av Bergen Kino, og har dermed styrket posisjonen sin ytterligere.

TV

Bonnier er også til stede i det norske TV-markedet. Gjennom svenske TV4-Gruppen eier Bonnier 65 prosent av selskapet C More, mens Telenor eier resten. C More (tidl. Canal+) tilbyr en rekke betal-TV-kanaler og driver også reklamefinansierte Canal9. De fleste kanalene er fellesnordiske, men Canal9 og – ikke minst – C More Fotball kan regnes som norske. C More

sitter på de gjeveste rettighetene til norsk toppfotball, og har bygget opp et omfattende tilbud rundt dette.

Eiere

Bonnier-konsernet er heleid av familien Bonnier. Aksjene er spredt på mange familiemedlemmer. Det er tradisjon for at familien innehar lederposisjoner i konsernet.

Historie

Det som i dag er Bonnier-konsernet, ble grunnlagt av Gerhard Bonnier tidlig på 1800-tallet. Det begynte med bokhandel og -forlag i København, og noen år senere ble bokforlaget Albert Bonnier etablert i Stockholm. Dette forlaget ble en stor suksess og la grunnlaget for konsernets videre vekst både innen bokbransjen og andre medier.

Bonnier kjøpte sin første avis, Dagens Nyheter, i 1924 og etablerte Expressen i 1944. Det første ukebladforlaget ble også kjøpt på 1920-tallet, mens satsingen på spesialtidsskrifter og -magasiner først skjøt fart i midten av 1960-årene. Etter hvert ble bladene utviklet til konsepter med utgivelser i flere land – noe som i ettertid har kjennetegnet Bonniers magasinvirksomhet. I Norge kom Bonnier inn i ukepressemarkedet med bladet Gjør Det Selv i 1976.

Bonnier etablerte seg i filmbransjen på 1970-tallet med kjøpet av Svensk Filmindustri (SF). Inntoget i TV-bransjen skjedde i 1997, da Bonnier ble deleier i TV4, den største kommersielle TV-kanalen i Sverige. Bonnier eier i dag hele TV4-Gruppen, som i 2008 kjøpte betal-TV-selskapet Canal+. Canal+ heter i dag C More og eies sammen med Telenor.

Get (Thor Norway Topco AS)

Get er Norges nest største kabelselskap (etter Telenors Canal Digital). Konsernet tilbyr kabel-TV, bredbånd, telefoni og IPTV via vanlig kabelnett og fiber.

Virksomhet

Get har virksomhet kun i Norge. Fokuset for virksomheten er levering av TV-signaler via kabel, med filmleie, bredbånd, IP-telefoni og IPTV som tilleggstjenester.

Get var førstemann ut i det norske markedet med digital dekoder med opptaksmulighet (PVR) – den såkalte Get-boksen – og filmleie på nett. Selskapet har satset stort på digitalisering av kabelnettene sine og senere også på utbygging av fibernett og har lansert trådløse TV-løsninger for husholdningene. Satsingen på ny teknologi har gitt uttelling, med en omsetning som har økt med mer enn 50 prosent fra 2008 til 2012. Get samarbeider med en rekke regionale bredbåndslleverandører i Sør- og Midt-Norge om levering av TV-tjenester.

Eiere

Get har siden 2007 vært eid av investeringsfondene Quadrangle og GS Capital Partners (Goldman Sachs' investeringsfond) i fellesskap. Den tidligere eieren Candover har også en liten andel i selskapet. I tillegg til Get består konsernet av to selskaper i Norge: Morselskapet Thor Norway Topco og det mellomliggende holdingselskapet Norcab.

Historie

Kabel-TV-selskapet Get har sitt utspring i Janco Kabel-TV AS som ble etablert i 1969 i Oslo-området, og som var Norges første kommersielle aktør innen kabel-TV. Janco ble i 1996 kjøpt opp av kabelkjempen United Pan-European Communications (UPC) og fusjonert med kabelselskapet Norkabel. Norkabel hadde hoveddelen av sine kunder utenfor Oslo. Det

nye selskapet satset på å utvide virksomheten til å omfatte bredbånd og telefoni over kabelnettet, i tillegg til TV – såkalt triple play. I 1999 tok selskapet navnet UPC Norge og kjøpte opp flere lokale tele- og kabelselskaper.

Etter dårlige økonomiske resultater ble UPC Norge i 2006 solgt til det britiske investerings-selskapet Candover og skiftet navn til Get. Det ble starten på en modernisering og ekspansjon av virksomheten. I overgangen fra analogt til digitalt bakkenett for TV så Get muligheter for å skaffe seg ny kundemasse, og investerte stort i ny teknologi og utbygging av kabelnett. Investeringene ga Candover en svært god fortjeneste da det solgte størstedelen av aksjene i Get videre til investeringsfondene Quadrangle og GS Capital Partners (Goldman Sachs) i slutten av 2007. Satsingen på teknologi og bredbånd fortsatte med de nye eierne, som foreløpig ikke tar ut utbytte fra selskapet, men re-investerer overskuddet.

I 2011 kjøpte Get selskapene Homepage (internett, IPTV og IP-telefoni) og Tel-Ag (kabel-TV og bredbånd). Bredbåndsselskapet Loqal ble en del av Get i 2013.

Det verserer stadig spekulasjoner om at Get kan være til salgs igjen, og at den tidligere eieren UPC, eid av Liberty Global, skal være en aktuell kjøper. Liberty Global er i dag blant verdens største kabelselskaper med virksomhet i 14 land. Ifølge de samme spekulasjonene verdsettes Get nå til en milliard euro.

MTG

Det svenske mediekonsernet Modern Times Group (MTG) kom tidlig inn i det norske kringkastingsmarkedet med TV-kanalen TV3 og radiokanalen P4. MTG eier også Viasat, som er en betydelig TV-distributør i Norge.

Virksomhet

MTG driver TV-kanaler, TV-distribusjon og -produksjon i Skandinavia, Finland og Sentral- og Øst-Europa. I tillegg har konsernet TV-kanaler i Afrika, USA og Sentral-Asia. MTG driver også en rekke radiokanaler. Den tyngste aktiviteten er i Skandinavia; Sverige, Danmark og Norge står for tre fjerdedeler av inntektene (2012).

Konsernet sender de fleste av sine nordiske og europeiske kanaler via Storbritannia for å nyte godt av liberale reklameregler.

TV

MTG har tre reklamefinansierte TV-kanaler i Norge – TV3, Viasat 4 og TV6 – som alle følger britiske reklameregler. Kanalene eies formelt via MTGs britiske datterselskap Viasat Broadcasting. TV3 startet opp som en fellesskandinaviske kanal nyttårsaften 1987, men ble etter hvert delt i tre nasjonale kanaler. Viasat 4 ble lansert i 2007 i forbindelse med utrulling av det digitale bakkenettet, mens TV6 ble etablert høsten 2013. TV-tilbudet i disse kanalene er preget av lett underholdning. Mens hovedkanalen TV3 er rettet mot alle, har Viasat 4 en maskulin profil med sport og spenning og TV6 sin primære målgruppe er kvinner.

MTG står også bak Viasat, den ene av Norges to distributører av satellitt-TV, og tilbyr en rekke betal-TV-kanaler under Viasat-navnet. Disse kanalene er viet sport, film eller dokumentarer. Viasats filmkanaler het tidligere TV1000. Et par av sportskanalene kan ut fra språk og innhold betraktes som norske, men de fleste Viasat-kanalene er fellesskandinaviske. MTG har også sin egen strømmetjeneste for video på nett – Viaplay.

Gjennom Strix Televisjon og Novemberfilm driver MTG TV-produksjon i Norge. I tillegg kjøpte MTG høsten 2013 et av Norges største produksjonsselskap – Monster. Strix står bak kjente TV3-konsepter som «Robinsonekspedi-

sjonen» og «Charterfeber», men lager også programmer for konkurrerende kanaler, blant annet «Farmen» på TV 2 og «Sinnasnekker'n» på TVNorge. Selskapet Monster er TV 2s viktigste programprodusent, med programmer som «Senkveld», «Idol» og «Skal vi danse» i porteføljen.

Radio

MTG eier P4 Radio Hele Norge, landets første og største riksdekkende kommersielle radio-kanal. Helt siden starten i 1993 har P4 vært nummer to etter NRK P1. Markedsandelen er på over 20 prosent – vel det dobbelte av konkurrenten Radio Norge. I motsetning til MTGs TV-kanaler, har P4 konsesjon som allmennkringkaster og må innfri flere krav til innholdet. Kanalen må blant annet tilby nyheter, debatter og kulturprogrammer, men har generelt en bred og lett profil. Hovedkontoret er lagt til Lillehammer.

MTG driver også lokalradio i flere storbyområder gjennom det P4-eide selskapet P5 Radio Halve Norge. P5 – med slagordet «byens største hits» – har stasjoner i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger/Sandnes. P4 og P5 samarbeider for øvrig med radiokjedene NRJ og Klem FM.

Både P4 og P5 er tilgjengelig på DAB. Selskapet P4 er pådriver for overgang fra analog til digital radio i Norge, og eier Digitalradio Norge AS sammen med NRK. Gjennom P4 har MTG påtatt seg store økonomiske forpliktelser i forbindelse med utbygging av DAB-nettet.

Eiere

MTG kontrolleres av den svenske Stenbeck-familien, via investeringsselskapet Kinnevik. Kinnevik eier også gratisaviskonsernet Metro og telekomselskapet Tele 2.

Historie

Svenske Modern Times Group (MTG) var blant de første tilbyderne av reklamefinansiert TV

og radio på norsk – med TV3 i 1988 og P4 i 1993. MTG har sitt utspring i industrikonsernet Investment AB Kinnevik, som under Jan Stenbecks lederskap begynte å investere i medie-sektoren midt på 1980-tallet. Selskapets første TV-kanal var TV3. På 1990-tallet ble Kinneviks TV- og radiovirksomhet skilt ut i selskapet MTG.

TV3 var lenge kun tilgjengelig via kabel og satellitt, men etter digitaliseringen av det norske bakkenettet i 2007 har både TV3 og Viasat 4 vært sikret riksdekning. TV3s norske markedsandel lå i mange år stabilt på rundt 6 prosent, men har siden 2011 gått noe ned (4 prosent i 2012). Også Viasat 4 har gått tilbake i samme periode, fra nærmere 4 til under 3 prosent. For å styrke posisjonen sin lanserte MTG høsten 2013 en ny kanal rettet spesifikt mot kvinner – TV6. MTG har også tidligere prøvd seg med tilleggskanaler til TV3, med ZTV som den lengstlevende.

MTG har vært på eiersiden i P4 siden oppstarten i 1993, først som største eier med en tredjedel av aksjene, og siden 2006 som den eneste eieren. P4 har hele tiden hatt et godt grep om lytterne, også etter at den andre riksdekkende reklamefinansierte radiokanalen, Kanal 24 (nå Radio Norge), kom på lufta i 2004. P4 mistet da konsesjonen til nykommeren og måtte ta til takke med en ny konsesjon med mindre dekning. P4 beholdt likevel de fleste lytterne og forble den klart største kommersielle radiokanalen i Norge.

Gyldendal

Målt i omsetning er konsernet Gyldendal ASA den største av de tre store forlagsgruppene i Norge, med Aschehoug og Cappelen Damm på andre og tredje plass. Gyldendal eier flere selskaper sammen med konkurrenten Aschehoug.

Virksomhet

Gyldendals virksomhet omfatter ikke bare forlag, men også bokhandel, distribusjon og bokklubber.

Forlag

Gyldendal-konsernets forlagshus heter Gyldendal Norsk Forlag (GNF) og omfatter følgende forlagsnavn: Gyldendal Akademisk, Gyldendal Litteratur, Gyldendal Rettsdata og Gyldendal Undervisning. I tillegg kommer forlagsnavnene Kolon, Tiden og Versal.

GNF utgir et bredt spekter av bøker innenfor de fleste sjangere: Skjønnlitteratur, generell litteratur, fagbøker og læremidler – både på papir og i elektronisk format. Romanutgivelsene spenner fra lett underholdning til litterære tungvektene.

Gyldendals forlagsvirksomhet omfatter også Bestselgerforlaget (50 %) og Kunnskapsforlaget (50 %), som eies sammen med Aschehoug. Bestselgerforlaget er en salgskanal for bestselgere til massemarkedet (kiosker og dagligvarebutikker) og utgir romanserier for dette markedet. Kunnskapsforlaget utgir først og fremst ordbøker på papir og nett, men også oppslagsverk for ulike fagområder – blant annet utga forlaget tidligere Store Norske Leksikon.

Forlagsvirksomheten i Gyldendal, inkludert selskapets andeler av de forlagene som eies sammen med Aschehoug, står for om lag en fjerdedel av bokomsetningen til medlemmene i Den norske Forleggerforening.

Bokhandel

Gyldendal-konsernet eier ARK Bokhandel som består av over 100 butikker landet rundt. Målt etter boksalg er dette Norges største bokhandel. ARK har også større samlet omsetning enn konkurrenten Norli Libris (Aschehoug 51 %, NorgesGruppen 49 %).

Distribusjon

Sammen med Aschehoug eier Gyldendal Forlagsentralen, som er Norges største bokdistributør. Forlagsentralen leverer tjenester til hele bokbransjen.

Bokklubber

Gyldendal eier også 48,5 prosent av De norske Bokklubbene sammen med Aschehoug. De norske Bokklubbene er den største aktøren i det norske bokklubbmarkedet, og driver flere bokklubber samt nettbokhandelen Bokkilden. I tillegg til Gyldendal og Aschehoug er Pax Forlag inne på eiersiden med 3 prosent.

Gyldendal er også medeier i selskapet Boklink, som har samme eierstruktur som De norske Bokklubbene. Boklink leverer tekniske tjenester til eierforlagene. I tillegg er Gyldendal inne på eiersiden med mindre poster i selskaper som Lydbokforlaget, Bibliotekenes IT-senter, Den norske Bokdatabasen og Conexus. Disse eies i hovedsak sammen med andre forlagsgrupper og aktører i bokbransjen.

Eiere

Gyldendal ASA kontrolleres av selskapet Erik Must AS (84,5 %), som eies av familien til investoren Erik Must. Must-sfæren er for øvrig også på eiersiden i Polaris Media og NHST Media Group (som eier Dagens Næringsliv).

Historie

Det norske Gyldendal-konsernets historie begynner i 1925, med etableringen av Gyldendal Norsk Forlag. Det nyetablerte forlaget var basert på kjøpet av det norske kontoret til det danske forlagshuset Gyldendal (som ble etablert i 1770 og fortsatt eksisterer). Dette «hjemkjøpet» inkluderte forlagsrettighetene til flere berømte norske forfattere, ikke minst «de fire store» – Bjørnson, Ibsen, Kielland og Lie.

Gyldendal Norsk Forlag opplevde sterk vekst i de første tiårene. Forlaget ekspanderte på

egen kjøp, men også gjennom samarbeid med konkurrenten Aschehoug i felleskontrollerte selskaper. Samarbeidet skjøt fart med etableringen av Den norske Bokklubben i 1961. Deretter fulgte Forlagsentralen i 1964 og Kunnskapsforlaget i 1975. Siden har også Bestselgerforlaget og Boklink kommet til, begge i 2010.

Gyldendal har også vokst gjennom oppkjøp – for eksempel kjøpet av Tiden Norsk Forlag i 1990 og Ad Notam Forlag i 1992. I 1999 kjøpte Gyldendal opp flere bokhandler, bl.a. Beyer (Bergen), Bruns (Trondheim) og Quist (Oslo), og la grunnlaget for ARK-kjeden som ble opprettet i 2001.

Gyldendal ble børsnotert i 1983, som det første og hittil eneste norske forlagshuset. I år 2000 ble selskapet omdannet til konsern, Gyldendal ASA. Den tradisjonelle forlagsvirksomheten beholdt navnet Gyldendal Norsk Forlag.

Polaris Media

Polaris Media er Norges tredje største aviseier, med hovedtyngden i aviser i Nord-, Vest- og Midt-Norge. Konsernet er formelt uavhengig, men har tette bånd til Schibsted.

Virksomhet

Polaris Media er primært et aviskonsern, både på papir og nett. Polaris eier 26 (betalte) papiraviser og står for 9 prosent av det norske totalopplaget (2012). Konsernets største avistitler er Adresseavisen, Sunnmørsposten og Harstad Tidende.

Aviser

Avisene i Midt-Norge (Trøndelag) er samlet i Adresseavisen Gruppen. Foruten flaggskipet Adresseavisen består dette selskapet av flere lokalaviser i Trøndelag, samt Brønnøysunds

Avis i Nordland. Adresseavisen var landets sjette største avis i 2012 (hvis nedlagte Aften ikke telles med). Avisen står også sterkt på Internett. «Adressa» har i en årrekke samarbeidet nært med de andre store regionavisene, som nå er eid av Schibsted.

Når det gjelder sport på nett, deltar også flere andre av Polaris' aviser i samarbeidet med Schibsted.

Nesten alle Polaris-avisene i Nord-Norge er organisert i Harstad Tidende Gruppen. Her finner man bl.a. Harstad Tidende, iTromsø, Troms Folkeblad og Altaposten.

Selskapet som heter Polaris Media Nordvestlandet, omfatter Sunnmørsposten, Romsdals Budstikke og lokalaviser som Møre-Nytt, Vikebladet Vestposten og Fjordingen.

Polaris har også eierinteresser i noen uavhengige aviser i Midt- og Nord-Norge – bl.a. Trønder-Avisa og Avisa Nordland.

Trykkerier

Konsernet har flere trykkerier i landsdelene der det gir ut aviser. Disse trykker også aviser eid av andre. Polaris Trykk er ifølge egne nettsider den største trykkerivirksomheten i Norge etter Schibsted Trykk. Trykkeriet på Orkanger eies sammen med Amedia.

Finn.no

Polaris eier 10 prosent av Finn.no – Schibsteds svært lønnsomme online rubrikkportal, som Adresseavisen var med å starte sammen med de andre store regionavisene.

Eiere

Polaris Medias største eiere er Schibsted (29 %) og det svenske medieselskapet Nya Werm-lands-Tidningens AB (26 %). Sistnevnte har igjen eierinteresser i Schibsted.

Historie

Polaris Media ASA ble etablert høsten 2008 ved fusjonen mellom Adresseavisen-konsernet og Harstad Tidende Gruppen. De to fusjonerte selskapene har imidlertid lange historiske røtter på egen hånd – Adresseavisen siden 1767 og Harstad Tidende siden 1887.

Dannelsen av Polaris henger sammen med etableringen av Media Norge – fusjonen mellom Aftenposten, Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad og Fædrelandsvennen i 2009. For at Schibsted skulle kunne få godkjent fusjonen, måtte Adresseavisen, som lenge hadde samarbeidet tett med de andre avisene, bli stående utenfor. Betingelsen for fusjonen var blant annet at Schibsted skulle selge seg ut av Adresseavisen ASA og ned til 40 prosent i Harstad Tidende Gruppen.

Adresseavisen-konsernet valgte da å slå seg sammen med Harstad Tidende Gruppen. I fusjonen inngikk også en rekke mindre aviser eid av de to konsernene, og Polaris Media ble en betydelig aviseier i Trøndelag og Nord-Norge. I 2009 kjøpte Polaris også Edda Medias aviser på Nordvestlandet – Sunnmørsposten og Romsdals Budstikke, med tilhørende lokalaviser. Adresseavisen har imidlertid fortsatt det redaksjonelle samarbeidet med Schibsteds regionaviser.

Schibsteds eierskap i Polaris er og har vært kontroversielt. I henhold til vedtaket i Klagenemnda for medieeierskap skulle Schibsted ha solgt seg ned til det som tilsvarer 7 prosent av Polaris-konsernet. Dette skulle skje før Media Norge ble etablert, og kjøperne skulle være uavhengige av Schibsted. Det som derimot skjedde før etableringen i 2009, var at Schibsted midlertidig fikk «parkere» Polaris-aksjer (32 %) hos sitt eget meglerhus, SEB Enskilda. Da den omstridte aksjeposten omsider ble solgt høsten 2011, valgte imidlertid noen av kjøperne å selge aksjene tilbake ett år senere. Høsten 2012 var Schibsted dermed tilbake

som største eier i Polaris, med 29 prosent av aksjene. Én av kjøperne, svenske Nya Werm-lands-Tidningens AB (NWT), har derimot valgt å kjøpe seg ytterligere opp og er nå nest største eier med 26 prosent. NWT-konsernet har også en større aksjepost i Schibsted. Til sammen har Schibsted og NWT flertall i Polaris, og praksis har vist at NWT gjerne stemmer sammen med Schibsted.

Kilder

- Selskapenes nettsider og årsrapporter: fakta, økonomi, eierskap, historikk m.m.
- Mediebedriftenes Landsforening: opplags- og lesertall
- TNS Gallup: markedsandeler for TV og radio, dekningstall for mediekonsern og mediehus
- Retriever (Atekst): diverse avisartikler
- Ketil Jarl Halse og Helge Østbye (2003): *Norsk kringkastingshistorie*
- Gøran Skaalmo og Bjørn Eckblad (2012): *Se hva som skjedde – historien om TV 2*
- Trond Andreassen (2006): *Bok-Norge. En litteratursosiologisk oversikt*
- Store norske leksikon: www.snl.no
- Wikipedia: www.wikipedia.no
- Kampanje: www.kampanje.com
- Proff: www.proff.no
- Den norske Forleggerforening: www.forleggerforeningen.no
- Bokhandlerforeningen: www.bokhandlerforeningen.no
- Statistikk hos medienorge: www.medienorge.uib.no